

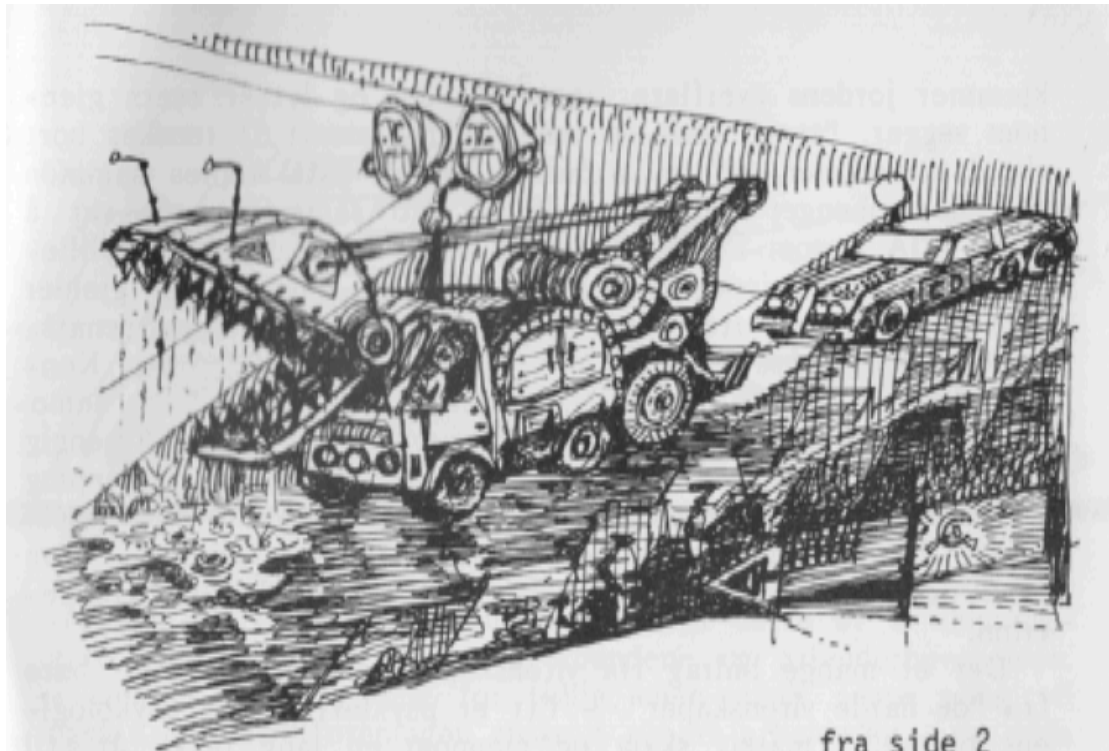
Skrift i grus:

"1984"

Vi er nettopp gått inn i 1984 - av mange utropt som et skjebneår pga. George Orwells berømte bok fra 1949. Bilder som "storebror ser deg alltid", hjernevask og systematisk villedende bruk av det politiske språket har festet seg i minnet. Likeså den evige krigen mellom stormaktene, ikke ført med seier eller frigjøring som mål, men for å sikre systemets overleving. Mange har sett tendenser i tiden og har levd med en uhyggepreget forventning knyttet til det magiske årstallet. Det er blitt magisk på en slik måte at mange idag trekker et slags lettelsens sukk: - Vi har det jo bra og er fortsatt frie

Jeg vil likevel påstå at Orwells bok er "skrift i grus" slik vi oppfatter det i denne spalten: Han hadde innsikt mer enn de fleste, samtidig som han og dem han inspirerte ikke har hatt noen makt til å demme opp for tendensene. I og med at denne makten har manglet vil den vestlige sivilisasjonspyramiden sprenge seg selv, med skrift som den orwellske innriset i grushaugene. Det er den skriften framtida vil lære av. Altså ser jeg sjangser der Orwell ingen så.

"1984" er ikke et bestemt årstall, men selve pyramidesamfunnets forsterkning av seg selv ved hjelp av det 20. århundrets

fra side 2

maktmidler. Til dels fungerer utviklingen på andre premisser enn dem Orwell kunne øyne for 35 år siden, men selve mekanikken - den selvforsterkende spiralen hvor sentralisert makt etterhvert får så mye å forsvare at frihet og rettferd må elimineres - den så han klart.

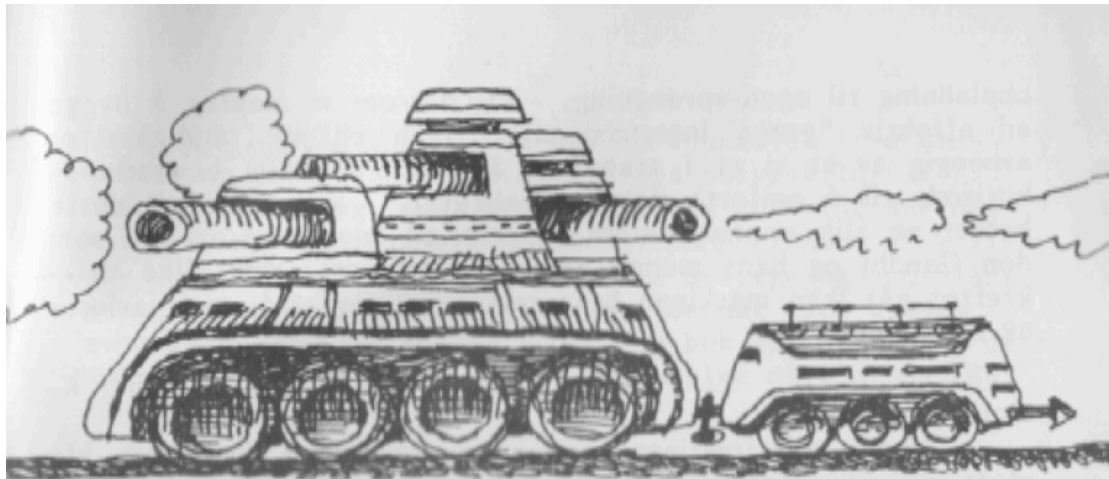
Jeg vil bare nevne et par trekk: Det ene er at datateknologien og de globale elektroniske informasjonsnettverkene: - her realiserer "storebror" seg med myke stormskritt. Og det som her skjer er på en måte farligere enn det Orwell advarte mot, fordi det skjer på en langt mer fordekt og allestedsnærværende måte enn det han kunne forutse. Av den grunn, og fordi teknologien er innviklet og endres lynraskt, er saken umulig som politisk prosjekt. Aldri har menneskeheten stått overfor en omdannende kraft som til de grader unndrar seg muligheten til politisk mot-mønstring. Å bygge kampanjer mot atomkraft er bare barnemat i sammenlikning. De som kommer ut av det på den andre siden vil kunne si: "De forstod ikke hva som traff dem"

Noen få påminnelser: All oppmerksomhet er blitt rettet mot KGB i det siste. Men mot seg har KGB bl.a. **National Security Agency**, verdens kanskje best hemmeligholdte stororganisasjon med et nettverk av overvåkningsutstyr - alltid på siste teknologiske utviklingsnivå - spredt over hele kloden. Satelitter fin-

kjemmer jordens overflate, apparater ser og lytter tvers gjennom vegger, "støy" (det en ikke er interessert i) renskes bort via datamaskiner, og milliarder av enkelt-data koples sammen til sammenhenger hvor ingen kunne tro sammenhenger var å finne. CIA - som i sammenligning bare er en troskyldig lillebror - er i prinsippet underlagt folkevalgt innsyn. Det gjelder ikke NSA. Etter Watergate ble det presset igjennom en senathøring. Den møtte en stort sett ugjennomtrengelig vegg. Konklusjonen var: "NSA innebærer den største faren hittil for demokratiet, men samtidig er USAs sikkerhet blitt helt avhengig av institusjonen". Det er Orwells supermakter i sin opptrapping i forhold til hverandre som er innfanget i denne utviklingsspiralen. Og opptrappingens hovedressurs er vitenskapen - som også pga indre konkurranse drives fra trappetrinn til trappetrinn.

Det er mange bidrag fra vitenskapens side, - og ikke bare fra "de harde vitenskaper". - Ett er psykiatriens og psykologiens bidrag, i massiv skala og gjennom en lang rekke år, til CIAs eksperimenter med hjernevasking og personlighetsomdanning. - Dette kommer for alvor fram i disse dager, hvor 9 kanadiere saksøker USA for å ha blitt påført livsvarige psykiske skader. Det var nervøse pasienter, som intetanende ble brukt. Motivet var: Russerne er visst kommet langt i det. Da må vi nå dem igjen og gå forbi. Foreløpig er det nevnt 12 klinikker som drev disse eksperimentene, og hundrevis av mennesker ble rammet. Vi hører ingenting om dette i norske massemedia, fordi vi er innlemmet på den ene side av Orwells propagandamaskin. Og nevner vi det, må vi regne med avlytting. Undertegnede er en av de mange som har hatt sin telefon tappet ved flere anledninger, - for å drive med økopolitikk. Det er ingen vits i å sende inn klage, engang. Andre har prøvd. Det kan godt hende at det er riktig at det ikke hver gang er norske, offentlige institusjoner som står bak. Jeg kan tenke meg minst en to-tre andre typer av interesse-sentra som er så redde for hva hver enkelt av oss kan være involvert i at de tyr til slike metoder. Motivene kan være administrative, politiske eller økonomiske.

Det hele blir lettere når vi alle er tilvendt datamaskinen og mikroprosessoren både på jobben og hjemme, - når denne tekniikken har erstattet menneskelig kommunikasjon, til slutt menneskelig tenkning. Enten vi ønsker det eller ei, så bidrar alle "framsteg" av typen "det nye programmet for innføring av datamaskiner i skolen". Kjell Magne Bondevik var nettopp på

skjermen og sa at vi må skynde på, ellers mister vi plassreservasjonen vår i verdenssamfunnet. Overfor dette er vi umyndiggjort. Det samme gjelder fagforbundene og arbeiderbevegelsen. - Det er ørlite granne for tidlig, men rundt neste sving vil også arbeidsgiverforeningen ønske 6 timers arbeidsdag - og enda kortere - velkommen. Menneskelig arbeid er bare en konkurransebelastning i det fulldatoriserte samfunnet. Og dess mer samfunnet flyter videre på data- og robot-teknologi, dess sterkere blir overvåkningsbehovet for å forhindre at noe skjer med dette systemet.

Men det levende kan i prinsippet ikke styres som om det hadde maskinform, derfor vil en stadig oftere stå overfor gjennombrudd av kaos. Og datavekst-samfunnet kjenner bare én "endløsning" for slike problemer: Den globale datamaskinen. Det har i en årrekke vært drevet globalt omfattende forskningsprogrammer på det prosjektet. (Det er dette som er motpolen til "Alternativ Framtid", uten at A.F. ennå er klar over det) Norske, matematisk orienterte planøkonomer har ytt sitt bidrag til denne utviklingen.

Men håpet vårt ligger nettopp i det som er nevnt overfor, og her er det økofilosofien hjelper oss: Levende prosesser kan ikke styres etter de samme prinsipper som en maskin, og selv en super-computer er en maskin. - Dess lengre en er istand til å bygge verdens økonomiske og politiske institusjoner på denne illusjonen, med en masse reparasjonsarbeid underveis, dess mer total blir sammenbruddet for dette systemet når det kommer. Dette er et perspektiv Orwell ikke hadde. Dette kaoset som vi ikke unngår kan reduseres i styrke og varighet dersom vi greier å bygge grønne alternativer i takt med datavekstsystemets

oppladning til egen-sprengning. - Og dersom vi makter å bygge en effektiv "grønn internasjonal". Men en slik mulighet er avhengig av at vi er i stand til å utvide Orwells bevissthets-horisont til å omfatte dagens realiteter, - og at vi til dette kobler en slik oppfinnsomhet og tro på menneske og liv som den Gandhi og hans mange arvtakere har vist. Med slike drivkrefter går ikke maskinen bare rett og slett i stå, men avløses av noe annet.

Sigmund K.

Kommentar:

Under politirazziaen mot avisa Ikkevold i fjor høst ble store mengder adresselister beslaglagt og kopiert av Overvåkingspolitiet før tilbakelevering. Det står mer og mer klart for de impliserte at **hovedhensikten** med det omfattende beslaget var å kartlegge aktiviteten til den radikale miljø- og fredsbevegelse. Hos undertegnede ble det tatt ca. 3000 navn og adresser, bl.a. til alle som støttet kampen for å redde Innerdalen, alle som har hatt kontakt med ØPS-Ring, deler av medlemslistene til Østfolds fylkeslag av NNV.....

JJ

(Lesning for den interesserte:

Hubert L. Dreyfus: What Computers can't do - A Critique of Artificial Reason, N.Y. 1972;

D.M. Rorvik: As Man Becomes Machine - The Evolution of Cyborg, Manch. 1979;

John Marks: The Search for the "Manchurian Candidates" - The CIA and Mind Control, London 1979;

David Burnham: The Rise of the Computer State, London 1983;

D. Mackenzie: "Brainwashed Canadians sue CIA", New Scientist, Feb. 2., 1984 (s. 4).)

